

Laudatio

De Norbertijnerorde bestaat 900 jaar

Geachte aanwezigen en goede vrienden,

Een Laudatio is een bijzondere lofrede die wordt uitgesproken naar aanleiding van een gedenkwaardig feit of nog vaker voor iemand die gehuldigd wordt om een bijzondere verdienstealhoewel de oprichting van de Praemonstratenzerorde door Norbertus van Genep 900 jaar geleden al een zeer gedenkwaardig feit is op zichzelf, zouden wij ons in dit kader toch willen toespitsen op een dubbele, een tweevoudige zeer bijzondere verdienste: eentje uit het verre verleden om te beginnen , en enkele minuten later een tweede uit het heden.

En de eerste reden van onze lofrede is te vinden in het jaar 1134 .

Want het was in dat jaar dat Arnold de Tweede , graaf van Loon de Norbertijnen overtuigd heeft hier in onze nabijheid te komen wonen . En hier dat was ver van alles af , aan het uiteinde van zijn graafschap . De graven van Leuven , later hertogen van Brabant, deden daar ongeveer hetzelfde aan het uiteinde van hun Hertogdom.

En de dankbare lof die wij nu toezwaaien is niet gericht aan één persoon , maar aan een groep mensen , aan de Norbertijnen uit de tijd van hun stichter....

Die groep mensen komen hier wonen op die twee stukken grond , ver van alles af , pal op een grens , een grens tussen feodale entiteiten , maar nog erger : een grens van twee bisdommen waarvan de centra heel ver van elkaar liggen Luik en Kamerijk en die soms wel beide heel andere opvattingen hebbenDie grens zou later vele jaren lang zelfs een echte landsgrens worden tussen de Bourgondische , Spaanse en Oostenrijke Nederlanden en Duitsland , het Heilige Roomse Rijk der Duitse Natie!

Om de echte waardering van die schenkingen der wereldse heren aan de paters Norbertijnen te kunnen inschatten moeten wij trachten 900 jaar in de geschiedenis terug te gaan.

Deze laudatio is geen historische studie ,maar wanneer er een zaak duidelijk is , is het dat 900 jaar zo lang geleden is , dat daarover heel weinig bronnen bestaan. Toch zijn er twee die ons op weg kunnen helpen om een juiste inschatting te maken .

Ten eerste een professor Dries Tijs van de VUB , professor in middeleeuwse archeologie die in zijn onderzoeken plaatsnaamkunde heeft verbonden met geografische en weerkundige feiten en die ik enkele jaren geleden eens een uitleg heb horen geven over het feit dat er wel een Westmeerbeek bestaat , maar geen Oostmeerbeek , en dat dat normaal is omdat er oorspronkelijk ook geen Westmeerbeek bestond maar wel een Woestmeerbeek , net zoals er in hetzelfde landschap in dezelfde periode maar 60 km noordelijker geen West - of Wuustwezel bestond , maar een Woestwezel . Beide dorpen lagen in een bijna woestijnlandschap waarschijnlijk wegens een geweldige opwarming van de aarde in die 11de en 12 eeuw .

En dat sluit aan bij het bekende citaat van pater Stepelinus uit 1050. Uit zijn pen kwam de eerste beschrijving van deze streek , die hij voor het eerst Campania noemt. En neem het mij niet kwalijk dat ik even zijn drie eenvoudige eerste zinnen citeer in zijn mooi latijn . Het zijn uitgestrekte stukken grond (late patentibus campis) ,door de hitte van de zon uitgeput(solis ardore exusta) - en daar moeten wij denken aan Woestmeerbeek- en helemaal niet geschikt voor gebruik door mensen (Et nullis humani negotii usibus apta).

Dat hij verder schrijft dat de inwoners van die streek scherp zien en van ver de argeloze reiziger in het oog krijgen om hem te overvallen , verzwijg ik maar beter uit respect voor onze voorvaderen... maar vooral neem ik hier het woord HUMANI mee , menselijk.
Dat woord zal het belangrijkste worden in onze lofzang.

Dus kort gezegd , wat krijgen de paters van de wereldse heren?

Antwoord : grond waar een normale mens niets mee kan doen!

nog eens wat gevarieerder: grond waar een normale mens van denkt dat hij er helemaal niets kan mee doen!!!!.

En dus wie krijgt eigenlijk dat kado? Niet de Norbertijnen , maar de heren die de Norbertijnen nu kunnen gebruiken om hun landen te ontwikkelen , niet in de buurt van de eerste stadjes , want daar zijn ze zelf mee bezig , maar ver van de grote bewoning verwijderd.....op gronden waar niemand iets mee,is.....de Norbertijnen krijgen geen kado, maar ze zijn zelf het kado..... Maar de paters geloven in die grond waarmee niemand iets kan doen. Ze geloven dat ze daarop door noeste arbeid voedsel kunnen kweken ,en dat ze met andere grond zelfs woningen kunnen verwarmen... en zij gaan daarvan de mensen ook overtuigen.

Woorden wekken , voorbeelden strekken....

En alhoewel de streek volgens Stepelinus niet erg aantrekkelijk is , en zelfs levensgevaarlijk...zien de Norbertijnen dat er toch wel wat dorpjes of korte afstand liggen....Het is zeker dat Vorst bestaat , Forestum in Taxandria wordt al eeuwen tevoren vernoemd , in 897 . Stepelinus beschrijft zelf in het jaar 1050 een mirakel in Endeholt in Taxandria. Even verder ligt Merholt , dat wordt toch ook al vermeld in 1160 , maar het dichtstbij ligt Verle , dat zien ze bijna van boven op hun berg liggen .Dat Verle wordt trouwens in Norbertijnse archieven voor de eerste keer vernoemd pas in 1219, weliswaar in Tongerloze of Tongelse archieven ,maar dan is het al een echt ontwikkeld dorp , want wij weten dat er dan al een burgemeester is en dat hij B. heet .De burgemeester van Verle is als getuige genoemd in dat Tongerloze document.

Merkwaardig genoeg werken de Averbodse Norbertijnen eerst grondig aan de ontwikkeling van de gronden , vooraleer ze zich gaan bezig houden met de echte zogenaamde zielzorg van de dorpelingen die dichtbij hun abdij woonden.

Dat duurt toch wel enkele honderden jaren. Wij zitten dan al in de veertiende eeuw....

Dat ze die honderden jaren in het begin van hun komst gebruikt hebben om de mensen in deze streek beter te leren leven ook wat hun wereldse behoeften betreft is een mooi voorbeeld van regionale historische ontwikkeling , iets wat wij nog hebben leren appreciëren in de huidige werkwijze van vele missieposten.

En daarom alleen al verdient die aanwezigheid van de Norbertijnen in Averbode onze lof vandaag.

Dit is geen historisch overzicht , maar een lofbetuiging .Daarom ga ik nu 500 jaar geschiedenis snel samenvatten om tot de dagen van vandaag , van gisteren en van eergisteren te komen.

De Norbertijnen mogen er niet over klagen dat de inwoners van hun nabijgelegen parochie Veerle niet goed van begrip waren, want het tegendeel was waar. Vooral de Veerlenaren hadden snel door wat je met die grond waarmee je volgens Stepelinus helemaal NIETS kon doen TOCH kon doenen daarom begonnen ze alle middelen boven te halen om die abdijgronden die bijna tot aan Veerledorp kwamen , van eigenaar te doen veranderen , met andere woorden ze af te pakken, of ze minstens onder hun bestuur en toezicht te brengen.

Tot in de 18de zijn die Veerlese pogingen minstens cartografisch mislukt... Op alle bestaande kaarten tot en met de 17e eeuw zien wij dat Veerle eerder ver van Averbode verwijderd ligt , want er is een kilometerslange strook die Averbode en Zichem verbindt met Vorst en Meerhoutin de Parcum tentoonstelling kan je dat ooo zo mooi zien in de Atlas van Blaeu ...en plots in die tweede helft van de 18e eeuw , wanneer in 1777 de Ferrariskaarten door de Oostenrijkse Nederlanden worden gepubliceerd zien wij hoe de territoriale grenzen van Veerle vlakbij de abdij komen te liggen en daar zijn ze gebleven. De Oostenrijkers moeten de Veerlenaren graag gezien hebben!!?

Al wat zich in die periode heeft afgespeeld is geschiedenis en wij weten dat geschiedenis een erg gevaarlijke activiteit is , soms wetenschap , soms ver weg van wetenschap. Vaak is het het verhaal van de overwinnaars , of van de sterksten .

In deze lofzang ga ik daar snel over heen omdat ik van de appreciatie om wat er bijna 900 jaar geleden is gebeurd wil komen tot mijn tweede reden van grote waardering en dankbaarheid . Het zijn de jaren die wij zelf hebben meebeleefd.

Een titel van een boek kan mooi en intrigerend zijn. Dat heb ik steeds gevoeld bij de titel “Als ik mijn ogen sluit , zie ik Hem “ van eerwaarde heer Duchâtelez , norbertijn van Averbode en ons goed bekend .

Maar bij mij klinkt die titel vandaag een beetje anders. Voor mij is het : wanneer ik mijn ogen sluit , zie ik HEN.

En hen dat zijn al die bewoners van de abdij die ik gekend en meegemaakt heb sinds 1950 en die zich nu gehegroepeerd hebben op het kerkhof naast de abdij .

Ik heb ze gekend en wanneer ik mijn ogen sluit zie ik ze...

Zovelen heb ik er goed gekend.... er waren geen twee dezelfde bij ...ze waren allemaal anders en toch leken ze wel ergens op elkaarer zijn er ook geen bij die al heilig verklaard zijnalhoewel....

Ik zie ze echt voor mij . Al die mensen die ik sinds 70 jaar leren kennen heb , en goed leren kennen heb. Al die pastoors en onderpastoors. Wanneer ik me beperk tot de mensen die op het kerkhof rusten dan zie ik die steeds nog heel goed voor me ...

Herman Verhaegen en Guido Druyts , Christiaan van der Burght .

Onderpastoors Vanderwaeren en Keyzers , Bamps en Machielsen , Roger Vanderveken Rik Smits...

De pastoors Nys , Wijffels en Masure , pastoors van de Heide .

En ik wil ook de naam van de legendarische pastoor Peeters mee vernoemen , omdat hij pastoor was in een periode vol menselijke tegenslagen . De Kerk die afbrandde en de oorlog die uitbrak , en waarover hij een uitspraak deed die nog steeds geciteerd wordt.

Norbertijnen van Averbode , het zijn allemaal mannen die jullie naar ons hebt gestuurd....en wat voor mannen!

Zij geraakten niet alleen geïntegreerd in deze gemeenschap , maar allemaal werden ze er snel er een echt vitaal onderdeel van...

Sommigen ook met vallen ,maar dan ook met opstaan...

Sommigen hebben gebotst met wereldlijke autoriteiten , en ik heb als jonge mens sommigen ook wel eens tegengesproken of niet helemaal geluisterd naar wat ze zegden ,

Maar toch is dat allemaal goed gekomen.

Vergeef me een diep persoonlijke herinnering .

Ik herinner me Machielsen nog net alsof het gisteren was .Het moet in het voorjaar van 1972 zijn geweest .Wij stonden met zijn twee voor zijn pastorie in Eindhout...hij was er nog niet zo lang pastoor en ik was nog maar net burgemeester in Veerle en Varendonk . Ik zag in de mimiek van zijn gezicht dat zijn verbazing groot was over wat ik had aangevangen en medelijden met mij was duidelijk waar te nemen zijn ogen.....

Hij was uit Veerle weggegaan en had daar niet alleen vreugde beleefden toch is hij een van de grootsten geweest..... niet een van de grootste norbertijnen , maar een van de grootste Veerlenaren...

Groot was hij ...niet alleen als eerste echte Veerlese geschiedkundige ,ook als behoeder van een aantal traditionele waarden , net zoals onderpastoor Bamps groot was in het voeling blijven zoeken met de armsten onder ons , net zoals Druyts groot was als bouwer van onze infrastructuur, net zoals Masure groot was als ontwikkelaar van deze regio Hageland - Zuiderkempem

Prachtmensen. Waren het en zijn het.

Mensen van Averbode , jullie hebben nooit iemand gestuurd waar je later om verleggen moest zijn.....

En wanneer wij het zouden aandurven hen te beoordelen op basis van een universele menselijke moraal ...zullen wij tot het besluit komen dat ze allemaal mensen waren die hier in onze gemeenschappen steeds streefden naar beter op alle terreinen ,...mensen die hier precies op hun plaats waren in de periode dat ze hier waren.

Zij hebben allemaal onze dorpen mee opgebouwd...niet als vreemde zendelingen , maar als mensen , humani, onder ons.

Norbertijnen van Averbode ,

900 jaar geleden waren jullie het geschenk aan de graaf en de hertog . Maar zolang ons heugnis raakt zijn jullie het geschenk aan ons.

Jullie mogen en moeten daar fier op zijn.

Bedankt .

En eigenlijk moeten wij daarvoor iets terugdoenhoe klein ook.

Dank ook aan jullie allemaal voor het luisteren.

Ludo Helsen